

Kodex jednání dospělých

Časová dotace: 120 minut (min. 90 minut)

Potřebné pomůcky: flipy, fixy, obálky s nastříhanými částmi Kodexu, popř. text celého Kodexu pro rozdělení účastníkům, např. v podobě [brožurky Kodexu vydané TDC](#)

Cíle:

- účastníci se seznámí se smyslem a zněním Kodexu
- účastníci najdou a uvědomí si propojení Kodexu s činností svých oddílů
- účastníci si navzájem poradí s řešením konkrétních situací ve svých oddílech
- *účastníci si napíší konkrétní kroky, jak s Kodexem ve svém oddíle budou dál pracovat, jak ho představí ostatním (kteří na programu nejsou + dalším dospělým pomáhajícím při oddíle - rodičům, kamarádům, bývalým vedoucím,...), jak ho společně s oddílovou radou mohou zahrnout do činnosti oddílu (tento cíl se během tohoto času nedá stihnout, ale může to být inspirace pro navazující program/čas na vašich dalších schůzkách)*

Průběh programu:

- 1) **2 min. úvod a představení lektora** (může jím být výchovný zpravodaj, bývalý vedoucí ze střediska, činovník z okresu,...)
  - připomenout všem, že každý si má hlídat vlastní bezpečí - program je dobrovolný, účastník z něj může kdykoliv odejít, nezúčastnit se některé části, nemusí mluvit o svých zkušenostech, o kterých se mu těžko mluví; sdílené zkušenosti z programu se nevynášejí ven apod.... = *nastavit bezpečné prostředí během daného programu*
- 2) **5 min. představení Kodexu** (více na [Křížovatce](#))
  - *Proč vznikl:*
    - *Jako dospělí bychom měli přemýšlet nad tím, že naše jednání může holkám a klukům, kteří chodí do našich oddílů, ublížit, aniž bychom to chtěli nebo zamýšleli. Můžeme ublížit nevhodným či nevhodně zařazeným programem, tresty, které používáme, tolerancí šikany a dalším. Nejsme příliš zvyklí a naučení uvažovat o dopadu toho, co děláme, na fyzický i psychický stav a rozvojdětí.*
    - *V každé organizaci, kde se setkávají dospělí a děti, je třeba myslet i na to, že někdo může chtít dětem ublížovat vědomě, týrat je a zneužívat. Takovému jednání je třeba předcházet a také ho umět řešit. (Např. sexuální zneužívání se sice děje málokdy, ale děje a Kodex je jednou z reakcí, jedním z kroků prevence tohoto rizika.)*
    - *V posledních letech Junák posílil podporu pro vedoucí řešící už proběhlé bezpečnostní incidenty v oblasti psychické, fyzické i sexuální. Považujeme za potřebné posílit i oblast preventivní, Kodex je prvním z nástrojů systémové prevence napříč celou organizací.*
    - *WOSM si stanovil bezpečí jako jednu z klíčových priorit a členská organizace včetně Junáka zavázal mj. zavedením etického kodexu dospělých dobrovolníků.*
  - *Kodex by měl být základním vodítkem, nikoliv přesným návodem, ze kterého lze vycházet při řešení otázek psychického, fyzického a sexuálního bezpečí v každodenní činnosti našich oddílů.*
  - *Má pět částí, které se zabývají vztahem dospělého člena A) ke skautům a*

skautkám; B) k organizaci; C) k jiným dospělým v organizaci; D) k rodičům skautů a skautek; E) k sobě samému (skauty a skautkami se myslí děti všech věkových kategorií)

- týká se nejen dospělých vedoucích, ale všech, kdo se podílí na činnosti oddílu/střediska (rodiče, bývalí vedoucí,...)

3) **40 min. práce ve skupinách** (ca 5 min. na rozdělení a posbírání bodů Kodexu, 25 min. na diskusi a 10 min. na sepsání doporučení) - aktivita je připravena pro 5 skupin

A) rozmístit 4 hnízda [lístečků](#) v prostoru, kde program probíhá; každá skupina vyšle svého zástupce na každé místo, kde si vybere z nabídky lístečků jeden a vrátí se zpět ke své skupině - každá skupina tedy má 4 lístečky, každý s jiným symbolem

B) skupina pak diskutuje nad svými 4 lístečky (nad každým ca 7 minut):

- co to znamená pro mě osobně
  - co to znamená pro můj oddíl - s jakými konkrétními případy týkajícími se tohoto bodu jsem se ve své praxi setkal/a, jak jsme je řešili a bylo to tak správně?
  - A/NEBO typy činností/situace, které vykazují potenciální riziko psychického/fyzického/sexuálního nebezpečí při oddílové/střediskové činnosti týkající se daného bodu
- potřeba mít dostatečně velký prostor, aby se skupiny vzájemně při diskutování nerušily
  - je dobré chodit mezi skupinami, poslouchat je a případně pošouchnout, pokud by se zasekly :)
  - (pro lektora - příklady častých rizikových aktivit/situací, vázajících se k bezpečí a tedy i ke Kodexu: nedostatečné řízení rizik u hromadného koupání v rybníce, lanových aktivit či hromadných cyklovýletech; noční přepady na tábořích; noční tzv. výsadky členů, kteří pro to ještě nemají dovednosti; podcenění práce s ostrými nástroji (sekyra, pila, nože,...); podcenění tepelného komfortu na zimní výpravě; fyzicky náročnější aktivity ve velkých vedrech; příliš kontaktní hry bez možnosti neúčastnit se jich; absence zdravotníků obou pohlaví v koedukovaném oddíle; nezdravé vztahy v rámci střediska; emočně náročné programy - relaxace, meditace, roleplaying, vracení se do dětství, oživení vzpomínek; náročné symbolické rámce - hra o trůny...; nevhodné odměny a tresty; špatná doba uvedení programu např. o smrti; šikana; hry neúměrné věku - strach; špatná rodinná situace; rodinné násilí či sex. zneužívání; sebepoškozování; deprese u dětí; stesk (např. na delší akci); nedostatečná komunikace vedoucích s dětmi v kriz. situaci; vši na táboře; složitá osobnost vedoucího; nevhodně využitý humor či ironie; strach ze tmy - hlídky, přepady; nemožnost říci ne - dobrovolná účast na programu; dvojí metr na holky a kluky; partnerské vztahy; vyloučení z kolektivu; předsudky, posilování pocitu méněcennosti; nezvládnutí krizové situace; špatná práce s nováčky; náročná komunikace s rodiči; nedostatečný odpočinek vedoucích na táboře, nedostatečná komunikace v týmu o možnostech a potřebách jednotlivých vedoucích)
- C) po ukončení skupinových diskuzí na jejich základě sepíše každá skupina svá tři praktická konkrétní doporučení v oblasti bezpečí, která se týkají činnosti oddílů

4) **10 min. prezentace výsledků práce skupin (5x2 min.) aneb doporučení na základě diskuse nad Kodexem**

- v předchozím čase dát skupinám za úkol vybrat také svého "mluvčího"
- lektor moderuje případnou diskuzi, hlídá čas na každou skupinu

5) **20 min. diskuse v plénu: odpovídají ta navržená doporučení našim zvyklostem v oddílech? Potřebujeme něco změnit a co?**

- *pro lektora - např. letecké dny - zásah do soukromí, ponížení holek a kluků,...; noční výsadek - bez mobilu či ověření dovednosti práce s mapou,...; akceptování nevhodných přezdívek; mít před táborem či výpravou krizový plán, promýšlet předem možná rizika aktivit,...*
- *pozn. pro lektora - v praxi se může stát, že bod 4 a 5 se přirozeně spojí dohromady - když skupina bude říkat svá doporučení, může už k tomu vzniknout diskuze, jak to oddíly dělají nebo nedělají viz tento bod 5*
- přitom můžete vyzvat účastníky, ať si do svých deníčků rovnou zapisují, co z těch doporučení je aplikovatelné v jejich oddíle (jinými slovy, co z toho by se u nich molo/mělo změnit) - tak trošku načnutí cíle 4.

6) **30 minut poradna** (pouze při časové dotaci 120 min. a zbyde-li čas, body 4 a 5 se mohou protáhnout)

- *Při diskusích jste jistě narazili na nějakou kauzu, s jejímž řešením jste si nevěděli rady, nebo jste se na správném způsobu řešení neshodli. Některou z nich můžeme probrat společně.*
- *Možné vodítko pro výběr kauzy: 1. týká se činnosti oddílu, 2. je to častý nešvar, 3. je to velký průšvih, např. hrozí smrt či trestní stíhání nebo k nim došlo.*
- *Představení problému a jak ho řešili, komunitní doporučení, jak řešit příště lépe.*
- *Na závěr doporučit, abyste takto diskutovali na střediskových/oddílových setkáních i jiné případy, své pochybnosti a obecně otázky psychického, fyzického i sexuálního bezpečí.*

7) **5 min. představení podpory k dispozici:**

- *poradna@skaut.cz, krizová linka, víkendové semináře laické psychické první pomoci, vzdělávání na klíč, uši pro duši na velkých akcích, kultura sdílené chyby (prusvihy.skaut.cz)*

8) **8 min. PODĚKOVÁNÍ A ZPĚTNÁ VAZBA**

- zpětná vazba je na vás dle zvyklostí a potřeb, co chcete od účastníků o programu zjistit
- *Položit také otázku: Která jedna informace/myšlenka vám zůstává v hlavě? (může každý říct na hlas/nebo si to mohou zapsat jen k sobě do deníčku/....)*

Možné další zdroje/tipy/inspirace k oblasti bezpečí a tedy i Kodexu:

- pro načerpání dalších fajn tipů a inspirací na program a možnosti vzdělávání s tematikou ochrany a bezpečí dětí koukni na [Křížovatku](#)
- k tomuto programu můžeš v případě techniky na kurzu využít [videa](#) přímo k jednotlivým oblastem Kodexu

Pozn.: Je na vás, jak si program načasujete, upravíte, jedná se pouze o inspiraci, upravitelnou pro vaše konkrétní jednotky.

Alternativa programu:

Dá se také např. začít konkrétními situacemi z praxe jako s příběhy a každá skupina se zamýšlí nad jednou situací a řeší, jaká v takových situacích může pomoci prevence, co by pomohlo, aby to někdo zjistil včas, co můžeme udělat pro to, aby se to nestalo nebo následky byly co nejméně vážné a jak by situaci řešili oni sami.

Poté představení výstupů jednotlivých skupin ostatním a následná diskuze. Lektor přitom každou situaci napojí na jednotlivé body Kodexu, které se k tomu vážou.

Pro lektora: je dobré podle výběru příběhu a dané skupiny účastníků programu případně upravit skutečná jména či anonymizovat trochu příběh. (není cílem ukazovat si na ty, koho se situace týká/týkala). Samozřejmě vše dle citu podle dané situace - jak moc je to čerstvé, kdo se účastní programu, zda o situaci už dávno všichni ví nebo ne apod.

- Př.:
  - příběh
    - Vedoucí tábora si všimla, že Alenka, 14ti letá skautka, ráno přišla na nástup s obvázanou rukou. Má o ní strach a myslí si, že se už delší dobu sebepoškozuje, protože i na schůzkách během roku si někdy všimla těch obvazů. Ale nikdy to s ní neřešila. Podle Markéty ji očividně něco trápí, tráví čas o samotě. Neví, jestli to doma řeší s rodiči (myslí si, že spíš ne, trochu je zná a věří, že kdyby to věděli, tak to řeší a vyřeší) nebo s odbornou pomocí.
  - možné body Kodexu (neznamená to však, že jiných bodů se to vůbec netýká)
    - 7. Vytvářím důvěryhodnou a bezpečnou atmosféru, jejíž součástí jsou dobré vztahy a vzájemný respekt všech členek a členů oddílu.
    - 9. Jsem připraven*a skautkám a skautům poskytnout pomoc a podporu v nesnázích.
    - 18. Sděluji rodičům důležité informace z oddílové činnosti týkající se jejich dětí.
    - 21. V případě potřeby si umím říct o pomoc, abych zachoval*a bezpečí skautek a skautů i své vlastní.
    - 22. Vzdělávám se v oblasti výchovy a fyzického i psychického bezpečí dětí, jsem ochotný*a měnit svoje názory. Uvědomuji si, že na řešení náročných situací nemusím být sám*sama.